12.00.09 – кылмыш – жаза процесси, криминалистика; ыкчам-иликөө ишмердүүлүгү адистиги боюнча юридика илимдеринин кандидаты илимий даражасына изденип алууга сунуш кылынган “Көз карандысыз мамлекеттер шериктештигинин (КМШ) өлкөлөрүндөгү жаза-аткаруу мекемелериндеги кылмыштар: криминалистикалык аспектилер” темасындагы Орозбаева Жазгүл Маматоморовнанын кандидаттык диссертациясына илимий жетекчинин

ПИКИРИ

Жаза-аткаруу мекемелериндеги кылмыштардын криминалистикалык аспекттерине арналган диссертациянын темасы эркиндиктен ажыратуу жайларындагы коопсуздук жана коомдук тартип маселелерине көңүл буруунун күчөшү менен абдан актуалдуу болуп саналат. Жаза-аткаруу мекемелери — кылмыш жасаган адамдардын жогорку топтолуу чөйрөсү, бул жерде криминалдык түзүмдөрдүн жана жүрүм-турумдардын өнүгүшүнө шарттар түзүлөт. Бул маселе КМШ өлкөлөрү үчүн өзгөчө актуалдуу, анткени кылмыш-аткаруу тутумун реформалоо процесстери уланып, өткөн практикалардын мурастары менен күрөшүүдө. Жаза-аткаруу мекемелериндеги кылмыштуулукту изилдөө бул кылмыштардын негизги криминалистикалык өзгөчөлүктөрүн аныктоого жана алардын алдын алуу, иликтөө методикасын жакшыртууга мүмкүндүк берет.

Диссертациялык изилдөөнүн илимий жаңылыгы, автор КМШ өлкөлөрүндөгү жаза-аткаруу мекемелеринде кылмыштардын криминалистикалык аспекттерин биринчи жолу салыштырмалуу талдап, бул мекемелердеги кылмыштуулуктун жалпы жана өзгөчө белгилерин аныктаганында. Ошондой эле бул сыяктуу кылмыштарды иликтөө боюнча жаңы методдор жана ыкмалар сунушталган. Изилдөөдө укук коргоо органдарынын жана жаза-аткаруу мекемелеринин кызматкерлеринин кылмыштарды иликтөө иштерин жөнгө салган ченемдик-укуктук базаны өркүндөтүү боюнча сунуштар берилген. Автор тарабынан иштелип чыккан методикалык ыкмалар кылмыштардын алдын алуу жана иликтөө үчүн колдонулуп, КМШ өлкөлөрүнүн улуттук өзгөчөлүктөрү эске алынган.

Диссертацияда келтирилген жыйынтыктардын негиздүүлүгү жана ишенимдүүлүгү автор тарабынан изилденген жана кылдат талданган ченемдик-укуктук акттардын, статистикалык маалыматтардын жана криминалистикалык материалдардын чоң массиви менен тастыкталат. Изилдөө салыштырмалуу-укуктук анализ, статистикалык ыкма, эксперттик баалоо ыкмасы сыяктуу заманбап илимий изилдөө методдорунун негизинде

жүргүзүлгөн. Изилдөө процессинде автор тарабынан чоң көлөмдөгү материалдар изилденип жана жалпыланып, жаза аткаруу мекемелериндеги кылмыштуулуктун абалы жана аны алдын алуу жолдору боюнча жыйынтыктар чыгарылган.

Бул иштин теориялык мааниси эркиндиктен ажыратуу жайларындагы кылмыштарды изилдөө боюнча криминалистикалык теорияны өнүктүрүүдө жатат. Автор эркиндиктен ажыратуу шарттарында жасалган кылмыштарды аныктоо жана иликтөө боюнча атайын методикаларды иштеп чыгуу зарыл экенин негиздеп, криминалистика илимин өнүктүрүүгө салым кошкон.

Изилдөөнүн практикалык мааниси анын натыйжаларын укук коргоо органдарынын жана жаза аткаруу тутумунун кызматкерлеринин кылмыштарды иликтөө иштеринде түздөн-түз колдонууга мүмкүн экендигинде. Автор тарабынан сунушталган сунуштар жана методикалык иштеп чыгуулар алдын алуу иштеринин натыйжалуулугун жогорулатуу жана кылмыштуулукту алдын алуу үчүн иштелип чыккан. Сунушталган методикалар иликтөө жол-жоболорун өркүндөтүүгө мүмкүнчүлүк берет, ошондой эле жаза аткаруу мекемелеринин кызматкерлерин окутуу үчүн негиз болуп кызмат кылып, кылмыштуулуктун деңгээлин төмөндөтүүгө өбөлгө түзөт.

Диссертация актуалдуулугу, жаңылыгы, жыйынтыктарынын негиздүүлүгү жана жогорку теориялык жана практикалык баалуулугу менен айырмаланган маанилүү илимий изилдөө болуп саналат. Изилдөөчү жаза аткаруу мекемелериндеги кылмыштуулуктун спецификасын жакшы түшүнөрүн жана кылдат криминалистикалык анализ жүргүзүп, кылмыштарды иликтөө жана алдын алуу методикасын өркүндөтүү боюнча негиздүү сунуштарды бере аларын көрсөтө алган.

Жалпысынан диссертациялык иш коргоого сунушталат, ал эми анын автору Орозбаева Жазгүл Маматоморовна **12.00.09** – кылмыш – жаза процесси, криминалистика; ыкчам-иликтөө ишмердүүлүгү адистиги боюнча юридикалык илимдердин кандидаты даражасын ыйгарууга татыктуу.

Илимий жетекчи:
юридика илимдеринин доктору, доцент

Алымбеков Б.М.

ОТДЕЛ УПРАВЛЕНИЯ ПЕРСОНАЛОМ

2.10.2024 ж.